

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně: O. A.,** zastoupené Mgr. Dagmar Dřímalovou, advokátkou se sídlem Praha 3, Chlumova 20, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 7 Az 142/2003 – 21 ze dne 28. 11. 2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně advokátce Mgr. Dagmar Dřímalové **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1075 Kč, která jí bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Nejvyššího správního soudu. Náklady právního zastoupení stěžovatele nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-4664/VL-10-P05-2001 ze dne 28. 2. 2003. Tímto správním rozhodnutím nebyl stěžovatelce udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky,

ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“) a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 ZA. Soud po přezkoumání uvedeného správního rozhodnutí dospěl k závěru, že skutková zjištění, z nichž rozhodnutí vycházelo, byla dostatečná a závěr správního orgánu je v souladu se zákonem. Stěžovatelka podle soudu ve správním řízení netvrdila žádné skutečnosti podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle § 12 ZA. Za takové důvody podle soudu nelze považovat ani tvrzení o přestřelce, při níž mohly být některé osoby zraněny, které však nebyla stěžovatelka ani její tehdejší zákonná zástupkyně přítomna, ani tvrzení, že někteří Čečenci zvou mladé dívky do soukromí a ty se již nevrátí, když rozhodnutí, zda takovou rizikovou situaci podstoupí, je vždy na těchto dívkách. Takovým důvodem není ani drzé či vyzývavé jednání spolužaček ve škole. Uvedená chování se podle soudu vyskytují i v řadě dalších zemí, včetně států s demokratickým systémem. Soud zdůraznil, že ruské orgány se snaží národnostní problémy řešit a bojují proti kriminalitě. Žalovaný měl podle soudu dostatečné množství podkladů pro to, aby dospěl k závěru, že důvody sdělené stěžovatelkou nejsou podřaditelné pod důvody uvedené v § 12 ZA a tento závěr je podle soudu správný. Z informací obsažených ve spise lze podle soudu rovněž dovodit, že nebyly splněny podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 ZA. Na humanitární azyl podle § 14 ZA neexistuje právní nárok a v daném případě dospěl správní orgán k závěru, že tento azyl neudělí, po posouzení osobní situace stěžovatelky a poměrů v její zemi. Jestliže správní orgán při posouzení existence překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA vycházel ze zpráv Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v Ruské federaci, pak jeho závěr o neexistenci těchto překážek je v souladu jak se zákonem, tak se zjištěnými skutečnostmi. Stěžovatelka totiž pro případ vycestování do země původu není ohrožena na životě, a není ohrožena ani její svoboda z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Stěžovatelce nehrozí ani mučení, nelidské nebo ponižující zacházení, její život není ohrožen válečným konfliktem a její návrat do vlasti není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Žalovaný podle soudu řádně zhodnotil provedené důkazy, přihlédl ke všem okolnostem případu, k důvodům stěžovatelky, které ji vedly k podání žádosti o udělení azylu, k její osobní situaci i k obecným hlediskům. Vzhledem k těmto skutečnostem krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatelka uvádí, že při projednávání její žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu. Žalovaný podle ní nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl. Dále má stěžovatelka za to, že důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, čímž došlo opětovně k porušení § 32 odst. 1 správního řádu a dále § 34 odst. 1 téhož zákona; správní orgán tak podle něj nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět. Stěžovatelka dále dovozuje, že rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. neexistuje logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Tato tvrzení odůvodnila tak, že v zemi původu je ohrožena na životě, nemá kam se obrátit o pomoc, neboť stát takové poměry trpí a podporuje. Domnívá se, že jí měl být udělen humanitární azyl, dovolává se přitom čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, podle kterého nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestu. Stěžovatelka odkázala rovněž na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech *Cruz Varas* a *Vilvarajah*. Na policii se nebylo možno obrátit, neboť po nikom nelze požadovat, aby se sám a dobrovolně vystavoval persekuci. Stěžovatelka poukázala rovněž na čl. 53

Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané v roce 1992 Vysokým komisařem pro uprchlíky. Navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, nařízení ústního jednání, ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a ustanovení tlumočníka do ruského jazyka.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelkou podána dne 19. 5. 2001 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelkou proveden dne 23. 9. 2002 za přítomnosti stěžovatelčiny zákonné zástupkyně, L. A. Pohovor byl veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. V žádosti o udělení azylu stěžovatelka za její důvod označila skutečnost, že poté, co její matka odjela do ČR, se situace v oblasti, kde pobývala, velmi změnila. Čečeni, kteří tam žili, začali přepadat děvčata a i jinak napadat ostatní lidi. Proto odjela do ČR. Tento důvod stěžovatelka rozvedla v rámci pohovoru. Stěžovatelka pochází z K., z města E. Uvedla, že její spolužačka byla svědkem přestřelky na ulici, že do její třídy chodily i Čečenky, které se chovaly vyzývavě a drze, a které, když s nimi někdo nesouhlasil, začaly být nepříjemné. Čečeni podle stěžovatelky rovněž zvali kumytská děvčata do soukromí a ta se pak již nevrátila. Ji samotnou zval jeden Čečen do baru, avšak slušně jej odmítla; tím to všechno skončilo. Ve vztahu k příslušníkům čečenské národnosti uvedla, že jsou dotěrní, dá se jim těžko odmítnout, musí se s nimi mluvit opatrně, neboť pokud se jim řekne jen něco trochu nepříjemného, může to špatně dopadnout. Poukázala na případ, kdy byla jedna dívka podřezána. Takový způsob je podle ní typický pro Čečeny. Odjela proto s matkou, která měla strach ji tam nechat, ze země. Navíc se chtěla v klidu učit. Zpět do Ruska se vrátit nechce, protože tam není bezpečno, a protože se jí líbí v České republice. Pro případ návratu by se obávala Čečenů, jelikož neví, co od nich může čekat. Stěžovatelka v průběhu správního řízení rovněž potvrdila, že nikdy nebyla v zemi původu trestně stíhána, že nikdy neměla problémy s tamní policií nebo jinými státními orgány a že politického života se rovněž nezúčastnila.

Městský soud v Praze svým usnesením č.j. 7 Az 142/2003-38 ze dne 3. 5. 2004 stěžovatelce k ochraně jejích práv v řízení o kasační stížnosti ustanovil zástupkyní advokátku Mgr. Dagmar Dřímalovou.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud, stejně jako krajský soud, je při rozhodování vázán právním i skutkovým stavem, který tu byl v době vydání správního rozhodnutí. Stěžovatelka ve své kasační stížnosti uvedla několik skutečností, jež nebyly uplatněny ve správním řízení ani v řízení před krajským soudem. Jde zejména o tvrzení, podle nichž měla být v zemi původu ohrožena na životě, že se nemohla nikam obrátit s žádostí o pomoc, neboť by se tím vystavila persekuci, že stát blíže neidentifikované poměry „trpí a podporuje“. Tato tvrzení

jsou v příkrém rozporu s tvrzeními stěžovatelky v průběhu správního řízení tak, jak jsou shrnuta výše. Stěžovatelka ve správním řízení ani v řízení před Městským soudem v Praze naopak neuvedla jakoukoliv skutečnost, ze které by mohly správní orgán a soud dovodit, že stěžovatelka se v zemi původu obává mučení, resp. nelidského zacházení, což nyní stěžovatelka ve své kasační stížnosti naznačuje. Těmito námitkami se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť ke skutečnostem, poprvé uplatněným až v kasační stížnosti, podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nesmí přihlížet.

Nejvyšší správní soud mohl přezkoumat napadený rozsudek Městského soudu v Praze pouze z obecně uplatněného důvodu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatelka totiž v kasační stížnosti nad rámec výše uvedených nepřípustných námitek namítá i existenci vad řízení spočívajících v tom, že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost; podle stěžovatele pak měl krajský soud pro tuto důvodně vytýkanou vadu rozhodnutí správního orgánu zrušit. Z obsahu žaloby založené v soudním spise lze přitom dovodit, že stěžovatelka namítala porušení procesních ustanovení týkajících se zjišťování skutkového stavu správním orgánem i v řízení před Městským soudem v Praze. Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze strany tohoto uplatněného důvodu, avšak shledal, že kasační stížnost není ani z tohoto pohledu důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě stěžovatelka v průběhu správního řízení vůbec netvrdila skutečnosti, jež by bylo možno podřadit pod důvody pro udělení azylu podle § 12 ZA. Důvodem odchodu stěžovatelky a její matky z vlasti byly obecné problémy s osobami čečenské národnosti. Údajně nepříznivému, resp. nezákonnému jednání však podle vlastního vyjádření nebyla vystavena přímo stěžovatelka nebo její matka, nýbrž šlo o situace, o kterých stěžovatelka věděla, resp. se o nich od známých dozvěděla. Takové jednání, jakkoliv jej lze považovat za zavrženíhodné, pochází od soukromých osob bez jakékoliv vazby na státní aparát. Jednání soukromých osob by přitom bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 ZA právě jen v případě, pokud by stát, tj. Ruská federace, toto jednání podporoval či trpěl nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Žádná taková skutečnost však nebyla ve správním řízení zjištěna. Jednání, jimž byla stěžovatelka vystavena osobně, tj. údajně drzé či vyzývavé jednání spolužaček, popř. pozvání do baru od příslušníka čečenské národnosti, rovněž nelze považovat za pronásledování ve smyslu azylového zákona. Stěžovatelka tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu ve správním řízení nejen netvrdila, že by byla pronásledována z příčin uvedených v § 12 ZA, nýbrž netvrdila ani to, že by byla vůbec pronásledována ve smyslu § 2 odst. 5 ZA. Za takových okolností mohl žalovaný, v případě dodržení 30ti denní lhůty stanovené v § 16 odst. 2 ZA, přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) ZA. Je-li tomu tak, pak byly nepochybně po uplynutí uvedené lhůty dány podmínky pro vydání žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovatelce azyl podle § 12 ZA neuděluje.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá porušení procesních předpisů správním orgánem, konkrétně § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že je v něm založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané tzv. důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu, který byl proveden se stěžovatelkou za přítomnosti její tehdejší zákonné zástupkyně. Informace obsažené v těchto listinách byly podle Nejvyššího správního soudu dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí žalovaného, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení azylově relevantních důvodů, jakož i absence důvodů pro udělení azylu podle § 13 a § 14 ZA

či pro existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA. Správní orgán má povinnost prověřit existenci důvodů pro udělení azyl ve smyslu § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 ZA pouze tehdy, jestliže jsou důvody uvedené v § 12 ZA žadatelem o azyl alespoň tvrzeny. V daném případě však důvody uvedené opakovaně stěžovatelkou ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v § 12 ZA, a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatelka ani netvrdila důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze po žalovaném požadovat, aby prováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatelky „dohledával" jiné v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatelka o azyl ve skutečnosti žádá, a to ani tehdy, jestliže žalovaný nemůže přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl pro její zjevnou nedůvodnost z důvodu uplynutí lhůty podle § 16 odst. 2 ZA. Ve světle těchto úvah pak Nejvyšší správní soud posoudil rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že tento se porušení stěžovatelkou označených ustanovení správního řádu nedopustil. Výpovědi samotné stěžovatelky ve správním řízení představovaly samy o sobě potřebné podklady pro rozhodnutí a žalovaný tak dostál své povinnosti zjistit a přesně skutečný stav věci (§ 32 odst. 1 správního řádu). Žalovaný své rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu opřel zejména o vlastní výpovědi stěžovatelky, které byly činěny po řádném poučení o významu výpovědi a o právech stěžovatelky ve správním řízení a za přítomnosti tlumočníka do ruského jazyka. Stěžovatelce bylo umožněno vyjádřit se k jiným podkladům pro vydání rozhodnutí a svou výpověď nad rámec odpovědí na položené otázky doplnit, přičemž ani jednoho ona sama, ani její zákonná zástupkyně, nevyužila. Lze tak konstatovat, že správní orgán použil k dokazování prostředků, které nepochybně vedly ke zjištění, resp. objasnění skutečného stavu věci, a které jsou v souladu se zákony, resp. byly zákonným způsobem získány a provedeny. Nedošlo tedy ani k porušení § 34 odst. 1 správního řádu. Samotné rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení azylu tedy vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a po ověření, že rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákony, orgánem k přijetí takového rozhodnutí příslušným a že obsahuje předepsané náležitosti, nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčit ani námitce porušení § 46 správního řádu. Z uvedených důvodů je třeba rovněž odmítnout názor stěžovatelky, že by se žalovaný dopustil porušení základní zásady správního řízení uvedené v § 3 odst. 4 správního řádu. Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelkou tvrzeného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Pokud jde o zcela okrajově a bez dalšího upřesnění uplatněnou námitku stěžovatelky, že jí měl být udělen azyl z humanitárních důvodů, pak Nejvyšší správní soud ve shodě s Městským soudem v Praze poukazuje na to, že na udělení azylu podle § 14 ZA není právní nárok, když rozhodnutí o jeho udělení je zcela na správním uvážení žalovaného. Stěžovatelka ve správním řízení neuvedla žádný důvod hodného zřetele, pro něž lze tento typ azylu udělit, a takové skutečnosti nevyplynuly ani z jiných podkladů rozhodnutí shromážděných ve správním řízení. V takové situaci ovšem Nejvyšší správní soud shledává, že výrok o neudělení azylu z důvodu podle § 14 cit. zákona obsažený ve správním rozhodnutí je logickým odrazem tohoto zjištění a že tedy správní uvážení žalovaného v žádném případě zákonem stanovené meze nepřekročilo ani nebylo zneužito.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy nezjistil naplnění řádně uplatněných důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci ust. § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem

strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Jelikož byla stěžovatelka v řízení o kasační stížnosti zastoupena ustanovenou advokátkou, jež je nepochybně českého jazyka znalá, neshledal Nejvyšší správní soud důvody pro ustanovení tlumočníka z ruského jazyka. Žádosti o nařízení ústního jednání soud nevyhověl a toto jednání nenařídil, neboť v řízení nebylo třeba provádět důkazy a nebyly shledány ani jiné důvody vhodnosti takového postupu za situace, kdy o kasační stížnosti je podle ust. § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhodováno zpravidla bez jednání.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Hotové výdaje a odměnu za zastupování soudem ustanovené zástupkyni stěžovatelky platí stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni náleží v souladu s § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení, ve výši 1000 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 75 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 20. dubna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu